

exporteren. Volgens Mai ligt de oplossing in een combinatie van specifieke en algemene classificaties, voor het navigeren in en het organiseren van de internationale kennis-productie.

Bij het harmoniseren van classificatieschema's over de cultuur van talen heen, moeten we ons niet enkel buigen over de terminologie, maar ook over hoe die terminologie gepresenteerd wordt in de kennisrepresentatie, om zo te komen tot verschillende zoekstrategieën. Zoeken op bekende items enerzijds en grasduinen en exploreren anderzijds. En was het bij classificaties daar reeds in het begin niet om te doen?

*Jan Van Hee, docent Bibliotheekschool Gent
jvanhee@vspw.be*



The Practical Library Trainer

Bruce E. Massis. - New York: The Haworth Information Press, 2004. - 122 p. - ISBN 0-7890-2267-2

Bibliotheekscholen van Vlaanderen, doe de boeken maar dicht, want het boekje van Bruce E. Massis maakt alle opleidingen buitenshuis overbodig! Zo'n vaart zal het wel niet lopen, maar de auteur pretendeert wel een state-of-the-art-handleiding te hebben geschreven voor in-service-training van bibliotheekpersoneel.

Omdat het boekje op Amerikaanse leest geschoeid is, zijn verschillende zaken moeilijk toepasbaar bij ons. Terwijl wij in-service-training veelal zien als een verplichting en een middel voor een promotie, is het in de Verenigde Staten veel meer een extralegaal voordeel, een middel om personeel te lokken en te houden. Het is ook een noodoplossing om het schrijnend tekort aan masters van de LIS-opleidingen te compenseren. In tegenstelling tot de provocerende openingszin van deze recensie wijst de auteur trouwens op de belangrijke rol voor de (Amerikaanse) bibliotheekscholen voor bijkomende training van bibliotheekpersoneel.

Dat de situatie precair is in de Verenigde Staten is doorgedrongen tot de hoogste regionen. First lady Laura Bush, zelf een bibliothecaris, wist van haar man 20 miljoen dollar te ontfutselen voor de opleiding van bibliotheekpersoneel. Misschien een symbolische geste, maar het kan tellen voor een regering die bibliotheken tot rigide besparingen dwong.

Uiteraard is de eerste doelstelling van in service training de dienstverlening verbeteren, of zoals de auteur het zegt: *"Public expectations of library staff have increased immeasurably, and it remains the responsibility of the library to measure up to these expectations. A program of continuous training in technology and in issues as customer service, stress management, and cooperation with internal customers*

must also be offered to support the staff." (p. 6)

Een uitgangspunt voor een geslaagde training van het personeel is de organisatiestructuur, die zeer flexibel moet zijn en bestaande functies in vraag moet durven stellen. De auteur stelt dat als je van de werkplaats een leeromgeving maakt, dit het beroep zal ondersteunen in tijden van crisis en moeilijkheden bij aanwerving.

Massis besteedt niet enkel aandacht aan het ontwikkelen, implementeren en uitvoeren van de formele trainingsprogramma's, hij gaat ook dieper in op het evalueren en vergelijken van de resultaten. Nuttig is zijn aandacht voor de *return-on-investment*. Uiteraard kan niet voorbijgaan worden aan het blended en het e-leren.

Vooraleer te starten met een trainingsprogramma moeten enkele belangrijke vragen beantwoord worden: hoe belangrijk is de training voor uw bibliotheek, hoeveel kost de training, wat is het nut, welk soort training is nodig, wie moet de training volgen en moet de training herhaald worden? Op het eerste gezicht dooddoeners van jewelste, maar vaak wordt te weinig aandacht besteed aan het doel van een opleiding en worden medewerkers ad random, of wegens de opleidingsuren, naar een bijscholing of training gestuurd, zonder dat er stilgestaan wordt bij het nut voor de betrokkene of de instelling.

En zo komen we terug bij het uitgangspunt: in-service-training is nuttig en noodzakelijk, maar kan een formele (bij)scholing in een bibliotheekschool niet vervangen. Beide vormen van opleidingen hebben immers een verschillende finaliteit. Uiteraard moet een constante wisselwerking tussen het werkveld en de bibliotheekscholen zorgen voor een kwaliteitsverbetering van de dienstverlening en, niet te vergeten, een groeiend gevoel van welbehagen bij het personeel.

Het boek wordt afgesloten met nuttige checklijstjes, bijlagen en registers.

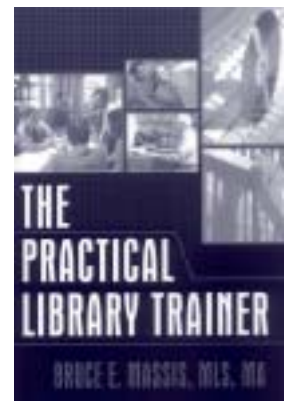
*Jan Van Hee, docent bibliotheekschool Gent
jvanhee@vspw.be*



De archivaris, de wet en de rechtbank /

Rik Opsommer, Georges Martyn en Dirk Heirbaut (red.) - Die Keure: Brugge, 2004 - 188 p. - ISBN 90-5958-518-6

Dit boek is in de eerste plaats het verslagboek van de studiedag 'Archief tussen openbaarheid van bestuur en bescherming', gehouden te Gent op 13 mei 2002. Het wil echter meer zijn. Vanuit de vaststelling dat er nieuwe wetgeving



nodig is om de bestaande verwarring en rechtsonzekerheid te verhelpen, zijn enkele bijdragen toegevoegd die hier dieper op ingaan en trachten oplossingen aan te reiken.

Frankie Schram biedt een theoretische ‘verkenning’ doorheen archiefwet, privacy- en openbaarheidswetgeving. Vertrekkend van een viertal vaststellingen die enkele pijnpunten scherp stellen, geeft hij een overzicht van het wettelijke kader. De belangrijkste aspecten rond privacy, openbaarheid en toegang tot archief worden aan de hand van de relevante wetsartikelen en hun implicaties toegelicht. Soms laat de auteur zich verleiden tot al te uitvoerige en theoretische bespiegelingen. Maar voor de archivaris is dit een uiterst nuttig artikel om diverse juridische aspecten te leren kennen waar hij op moet letten.

Dat die archivaris niet altijd goed weet waar hij aan toe is blijkt uit de bijdragen uit de archiefpraktijk. Dé constante is dat het voor archivaris en archiefgebruiker allemaal niet zo duidelijk is. De ervaringen en vaststellingen wijzen vooral op de verscheidenheid in de dagelijkse toepassing van de openbaarheids- en privacywetgeving. Wat je in de ene archiefdienst zonder problemen kan inzien krijg je in een andere onder geen beding in handen. Waar je bij de ene moet betalen is het bij de andere gratis..., verwarring troef. Bij de toepassing van privacy- en openbaarheidswetgeving ervaart Rik Opsommer, stadsarchivaris van Leper, vooral veel onduidelijkheid. Hij stelt terecht vast dat de grote ‘gewoonterechtelijke’ verscheidenheid in de praktijk van de archiefdiensten gebruiker noch archivaris ten goede komt. Als oplossing stelt hij voor om, naar analogie met de bewaar- en vernietigingslijsten, ‘openbaarheidslijsten’ op te stellen. Die moeten aangeven wanneer welke documenten openbaar worden en een eenvormige, duidelijke richtlijn geven over wat je kan tonen. Hebben we echter wel nood aan dergelijke ‘openbaarheidslijsten’. Uiteindelijk wordt de openbaarheid van bestuur momenteel vooral belemmerd door een gebrekkige documentregistratie en het gebrek aan goede inventarissen. Hoe kan de burger zijn rechten op openbaarheid laten gelden als hij niet weet welke documenten er juist zijn? Moeten we hier niet eerst werk van maken?

Luc Coenen, stadsarchivaris van Lier, beschrijft hoe de openbaarheidswetgeving in Lier wordt toegepast. Enkele details deden mijn wenkbrouwen fronsen en bevestigen nog maar eens hoe verschillend interpretaties kunnen zijn. Bouwvragen zouden bijvoorbeeld geen bestuursdocumenten zijn. Zijn dat dan geen “documenten waarover een administratieve overheid beschikt”?

Johan Roelstraete belicht het perspectief van de gebruiker. Hij geeft een overzicht van de kosten die bij het genealogisch onderzoek komen kijken.

Karel Velle gaat in op de problematiek van reproductie van archiefdocumenten. Naast een overzicht van de geldende

wetgeving geeft hij de resultaten van een enquête uitgevoerd rond de reproductiepraktijk in Vlaanderen. Hieruit blijkt nog maar eens hoe verschillend de praktijk is. Bart Hellinck schetst de specifieke problemen over openbaarheid en privacy bij particuliere archieven. Hij gaat vooral in op de Wet Verwerking Persoonsgegevens en de implicaties hiervan voor de archiefinstelling. Zo verbiedt deze wet de verwerking van persoonsgegevens waaruit onder andere politieke opvatting, levensbeschouwelijke overtuiging of het lidmaatschap van een vakvereniging blijken. Hoe zit dat dan met diverse archieven van politieke partijen, vakbonden en dergelijke die door de vier erkende privaatrechtelijke archiefinstellingen worden bewaard?



De juristen Luk Burgelman en Georges Martyn gaan nader in op de nood aan nieuwe wetgeving. Burgelman geeft een overzicht van de initiatieven van het Vlaams parlement om inzake archiefbeheer tot wettelijke regelingen voor Vlaanderen te komen. Bij de Vlaamse politici is er weinig animo om er echt werk van te maken. Naast budgettaire overwegingen zorgt het ontbreken van een duidelijke bevoegdheidsverdeling tussen federale staat en gemeenschappen en gewesten voor de nodige terughoudendheid. Georges Martyn brengt een samenvatting van de problemen en probeert oplossingen aan te reiken voor de rechtsonzekerheid van zowel de archivaris als de archiefgebruiker.

Eenzijds geeft hij aan waar bestaande wetgeving al oplossingen biedt. Anderzijds gaat hij in op waar er nood is aan nieuwe wetgeving. Martyn stelt dat voor publiekrechtelijke documenten al het nodige is geregeld via de archiefwet en de openbaarheidswetgeving. Volgens hem is er vooral nood aan een soort van ‘subsidiar’ Vlaams decreet inzake de toegankelijkheid van particuliere archieven. Hij formuleert een concreet voorstel hiertoe. De antwoorden die hij tot slot tracht te geven bieden een nuttige leidraad voor de bewaarders van particuliere archieven.

Deze publicatie eindigt met een bijdrage van Karel Velle over de rechterlijke orde in België, ‘de rechtbank’, en haar archieven. Op zich valt dit artikel wat buiten het bereik van de andere bijdragen.

Wie had verwacht in deze publicatie dé oplossingen te vinden voor zijn problemen inzake openbaarheid en privacy komt bedrogen uit. Je vindt er wel alle relevante informatie in terug en verschillende oplossingen worden aangereikt. Vooral de bijdragen van Schram en Martyn bieden de archivaris een goede wegwijzer doorheen het wettelijke kluwen.

Willem Vanneste, *consulent stadsarchief Antwerpen*
willem.vanneste@stad.antwerpen.be

